

חק לישראל – פרשת שופטים יום א'

תורה – דברים פרק טז

(יח) שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יְהוּה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְשִׁבְטֶיךָ וְשֹׁפְטוּ אֶת הָעָם מִשֹּׁפֵט צְדָק: (יח) שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יְהוּה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְשִׁבְטֶיךָ וְשֹׁפְטוּ אֶת הָעָם מִשֹּׁפֵט צְדָק: (יח) דִּינִין וַיִּפְרְעִינוּ תִּמְנִי לָךְ בְּכָל קְרוֹיֶיךָ דִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ יִהְיֶה לָךְ לְשִׁבְטֶיךָ וַיְדוּגֶנּוּ יָת עֲמָא דִּין דְּקִשּׁוּט:

(יט) לֹא תִטֶּה מִשֹּׁפֵט לֹא תִכִּיר פָּנִים וְלֹא תִקַּח שֹׁחַד כִּי הַשֹּׁחַד יַעֲוֹר עֵינֵי חֲכָמִים וַיִּסְלַף דְּבָרֵי צְדִיקִים: (יט) לֹא תִטֶּה מִשֹּׁפֵט לֹא תִכִּיר פָּנִים וְלֹא תִקַּח שֹׁחַד כִּי הַשֹּׁחַד יַעֲוֹר עֵינֵי חֲכָמִים וַיִּסְלַף דְּבָרֵי צְדִיקִים: (יט) לֹא תִצְלִי דִין לֹא תִשְׁתַּמְדַּע אַפְּיָן וְלֹא תִקַּבֵּל שֹׁחַד אֲרִי שֹׁחַד מִעֲוֹר עֵינֵי חֲכָמִים וּמְקַלֵּל פִּתְגָמִין תִּרְיִצִין:

(כ) צְדָק צְדָק תִּרְדֹּף לְמַעַן תַּחֲיֶה וַיִּרְשֶׁת אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוּה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: (כ) צְדָק צְדָק תִּרְדֹּף לְמַעַן תַּחֲיֶה וַיִּרְשֶׁת אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוּה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: (כ) קִשְׁטָא קִשְׁטָא תַּחֲיֵי דְרִיף בְּדִיל דְּתַחֲיֵי וְתִירֵת יָת אֲרַעָא דִּי אֱלֹהֶיךָ יִהְיֶה לָךְ:

(כא) לֹא תִטֶּע לָךְ אֲשֶׁרָה כָּל עֵץ אֲצֵל מִזְבַּח יְהוּה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָךְ: (כא) לֹא תִטֶּע לָךְ אֲשֶׁרָה כָּל עֵץ אֲצֵל מִזְבַּח יְהוּה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָךְ: (כא) לֹא תִעֲזֹב לָךְ אֲשֶׁרָה כָּל אֵילָן בְּסִטֵּר מִדְּבַחָא דִּי אֱלֹהֶיךָ דִּי תַעֲבֹד לָךְ:

(כב) וְלֹא תִקִּים לָךְ מִצִּבָּה אֲשֶׁר שָׂנֵא יְהוּה אֱלֹהֶיךָ: (כב) וְלֹא תִקִּים לָךְ מִצִּבָּה אֲשֶׁר שָׂנֵא יְהוּה אֱלֹהֶיךָ: (כב) וְלֹא תִקִּים לָךְ קִמָּא דִּי סִנֵּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ:

יז (א) לֹא תִזְבַּח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ שׁוֹר וְשֶׂה אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם כָּל דְּבָר רָע כִּי תוֹעֵבֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא: (א) לֹא תִזְבַּח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ שׁוֹר וְשֶׂה אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם כָּל דְּבָר רָע כִּי תוֹעֵבֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא: (א) לֹא תִבּוֹס קִדָּם יְיָ אֱלֹהֶיךָ תוֹר וְאִמֹר דִּי יִהְיֵי בַּהּ מוֹמָא כָּל מַדְעָם בִּישׁ אֲרִי מְרַחֵק קִדָּם יְיָ אֱלֹהֶיךָ הוּא:

רש"י

ממנו אי אפשר שלא יטה את לבבו אלכלו להפך בזכותו: דברי לדיקים – דברים המלודקים משפט אמת:

(כא) לך לך דק תרדף – הלך אחר בית דין יפה: למען תחיה וירשת – כלאי הוא מנוי הדיינין הכשרים להחיות את ישראל ולהושיבן על אדמתן:

(כב) ולא תקים לך מצבה – מצבת אבן אחת להקריב עליה אפילו לשמים: אשר שנא. מזבח אבנים ומזבח אדמה כו' לעשות ואת זו שנא כי חק היתה לכנענים ורע"פ שהיתה אהובה לו בימי האבות עכשיו שנאה מאחר שעשאוהו אלו חק לעבודת כוכבים:

(א) לא תזבח וגו' כל דבר רע – אזהרה למפגל בקדשים ע"י דבור רע. ועוד נדרשו בו שאר דרשות בשחיטת קדשים:

(יח) שופטים ושוטרים – שופטים דיינים הפוסקים את הדין: ושוטרים – הרודין את העם אחר מלכותם שמכין וכופחין במהל ובכרועה עד שיקבל עליו את דין השופט: בכל שעריך – בכל עיר ועיר: לשבטיך – מוסב על תתן לך. שופטים ושוטרים תתן לך לשבטיך בכל שעריך אשר ה' אלהיך נתן לך: לשבטיך – מלמד שמושיבין דיינין לכל שבט ושבט ובכל עיר ועיר: ושפטו את העם וגו' מנה דיינין מומחים ולדיקים לשפוט לך:

(יט) לא תטה משפט – כמשמעו: לא תכיר פנים – אף בשעת הטענות אזהרה לדין שלא יהא כך לזה וקשה לזה אחד עומד ואחד יושב לפי שכשרואה שהדין מכבד את חבירו מסתמין טענותיו: ולא תקח שחד – אפילו לשפוט לך: כי השחד יעור – משקבל שחד

חק לישראל – פרשת שופטים יום א'

נביא – ישעיה נא' יב'-יז'

(יב) אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מְנַחֲמֶכֶם מִי אֵת וְתִירָאִי מֵאֲנוּשׁ יְמוֹת וּמִפֶּן אֲדָם חָצִיר יִנְתֶּן; (יג) אֲנֹכִי הוּא מְנַחֲמֶכֶם מִמֶּנּוּ אֲתוֹן דַּחְלִין מֵאֲנוּשׁ דְּמֵאִית וּמִבְּר אֲנוּשׁ דִּי כַּעֲסָבָא חֲטִיב; (יד) וְתִשְׁפַח יְהוָה עֵשֶׂה נֹטָה שָׁמַיִם וְיִסַּד אֲרָץ וְתִפְחַד תְּמִיד כָּל הַיּוֹם מִפְּנֵי חֲמַת הַמַּצִּיק כַּאֲשֶׁר פּוֹנֵן לְהַשְׁחִית וְאִיהַ חֲמַת הַמַּצִּיק; (טו) וְאֲתַנְשִׂיתָא פּוֹלְחָנָא דִּי דַּעֲבָדךְ דַּתְּלָא שְׁמִיָּא וְשִׁכְלִיל אַרְעָא וְדַחְלָתָא תְּדִירָא כֹּל יוֹמָא מִן קִדָּם חֲמַת מַעֲיָקָא כִּמְאָ דַּמְתַּקְנִין לַחֲבַלָּא וְכַעַן אֵן הִיא חֲמַת דַּמַּעֲיָקָא; (טז) מִיָּהָר צַעָה לְהַפְתִּיחַ וְלֹא יְמוֹת לְשַׁחַת וְלֹא יַחְסֵר לְחַמוֹ; (יז) מוּחִי פּוֹרַעֲנוּתָא לֹאֲתַגְלָאָה וְלֹא יְמוֹתוֹן צַדִּיקָא לַחֲבַל וְלֹא יַחְסֵרוֹן מְזוּנִיהוֹן; (יח) וְאֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ רַגַע הַיּוֹם וְיִהְיֶהמוּ גָלְיוֹ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ; (יט) וְאֲנֹכִי אֱלֹהֵיךָ דְּנִזְיָף בִּימָא וְהָמוֹן גְּלוּדֵי יִי צְבָאוֹת שְׁמָה; (כ) וְאֲשִׁים דְּבָרֵי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדֵי בְּסִיתִיךָ לְנֹטַע שָׁמַיִם וְלִיסַד אֲרָץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אֲתָה; (כא) וְשׁוֹתֵי פִתְגָמֵי נְבוּאָתִי בְּפוּמָךְ וּבִטְלַל גְּבוּרָתִי אֲגַנִּית עֲלֶיךָ לְקִימָא עִמָּא דַּאֲמִיר עֲלִיהוֹן דִּיסְגוֹן כְּכּוֹכְבֵי שְׁמִיָּא וְלִשְׁכַּלְלָא כְּנִשְׁתָּא דַּאֲמִיר עֲלִיהוֹן דִּיסְגוֹן כַּעֲפָרָא דַּאֲרַעָא וְלִמְיֹמֵר לְדִדְרִין בְּצִיּוֹן עַמִּי אֲתוֹן; (כב) הַתְּעוֹרְרֵי הַתְּעוֹרְרֵי קוּמֵי יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר שְׁתִּית מִיַּד יְהוָה אֵת פּוֹס חֲמַתוֹ אֵת קִבְעַת פּוֹס הַתְּדַעְלָה שְׁתִּית מְצִית; (כג) אַתְרַבָּא אַתְרַבָּא קוּמֵי יְרוּשָׁלַם דְּקִבְלִית מִן קִדָּם יִי יֵת כִּסָּא דַּחִימָתָה יֵת פִּילֵי כִּסָּא דְּלוּטָא שְׁתִּית אַעֲרִית; (כד) יֵת כִּסָּא דַּחִימָתָה יֵת פִּילֵי כִּסָּא דְּלוּטָא שְׁתִּית אַעֲרִית;

רש"י

המסור צידו לשחת אצל הלשון ראשון מדר' אגד' הוא צפסיקת' רבתי: (טו) רוגע הים – לשון ערוי רגע (איוז ז) פרונל'א צלע"ז: (טז) לנטוע שמים – לקיימא עמא דאמיר עליהון דיסגון ככוכבי שמיא. וליסוד ארץ – ולשכלל כנישתא דאמיר עליהון דיסגון כעפרא דארעא: (יז) קבעת – ת"י פילי והוא שם כוס ולי נראה קבעת אלו השמרים הקבועים בתחתית הכלי ומלית יורה עליו כמה שנאמר שמריה ימא (תהלים עה). התרעלה – הוא משקה המטמטם ומחיש כח האדם כאסור וקשור ומעוטף כמו הברושים הרעלו (נחום ב) והשקות והרעלות שהוא לשון עיטוף וזמם' שבת מדיות רעולו' מין סרבל נאה להתעטף בו. תרעלה – אינטומישמנ"ט צלע"ז. מלית – אגושטי"ר צלע"ז:

(יב) מי את – צת לדיקים כמותך מלכה זכיו' למה תיראי מאנוש אשר סופו למות: (יג) והשכח ה' עושה – ולא נשענת עליו. המניק – מושלי אומות העולם המשעבדים בכם. כאשר כונן – נזדמן. ואיה חמת המניק – מחר צא ואינונו: (יד) מהר לועה להפתח – אפי' נקבין קשין עליו ולריך הוא להפתח בהילוך המעים כדי שלא ימות לשחת וכיון שמהר להפתח לריך הוא למזונות רבים שאם יחסר לחמו אף הוא ימות. לועה – לשון דבר העומד להיות נירוק כמו שאומר צמואב שדימהו הנבי' ליון (ירמי' מח) השקט אל שמריו ולא הורק מכלי אל כלי ונא' שם ושלחתי לו לועים ולעה וכליו יריקו, ד"ל מהר לועה אורו האויב המניק שהוא עכשיו חגור מתני' חלוץ כח ימהר להפתח ולהיות חלש. לועה – חוגר כמו (ישעיהו סג) לועה ברוב כחו. ולא ימות –

חק לישראל – פרשת שופטים יום א'

כתובים – תהילים פרק ז' יג'-יח'

(יג) אם לא ישוב חרבו ילְטוּשׁ קִשְׁתּוֹ דָרָךְ וַיְכַוְנֶנְהָ: (יג) אם לא יתוב לדחלתיה סיפיה שחיו קשתיה מתיחא וסדירא:
 (יד) וְלוֹ הַכִּין כְּלֵי מָוֶת חֲצִיו לְדַלְקִים יַפְעֵל: (יד) ומטולתיה תקין זיני מותא גירוי לדלקי צדיקיא יעביד:
 (טו) הִנֵּה יַחְבֵּל אֹן וְהָרָה עֵמֶל וַיֵּלֶד שָׂקָר: (טו) הא יצטער לשקר ויעדי עמלא ויליד שקרא:
 (טז) בּוֹר פָּרָה וַיַּחְפְּרֶהוּ וַיַּפֵּל בְּשַׁחַת יַפְעֵל: (טז) שוח חפר ונמציה ונפל בשוחתא די עבד:
 (יז) יָשׁוּב עֵמֶלוֹ בְּרֵאשׁוֹ וְעַל קִדְקָדוֹ חָמְסוֹ יָרֵד: (יז) יתוב לעותיה ברישיה ועל מוקדיה חטופיה יחוט:
 (יח) אֹדֶה יְהוָה כְּצִדְקוֹ וְאֶזְמְרָה שֵׁם יְהוָה עֲלִיוֹן: (יח) אשבח יי בצדקתיה ואשבח שום אלהא עלאה:

רש"י

(יג) אם לא ישוב – הרשע מרשעו. חרבו ילְטוּשׁ – הקב"ה עליו ילְטוּשׁ פורציר"א בלעז וילדוך קשתו:
 (יד) וְלוֹ הַכִּין כְּלֵי מָוֶת – ולרשע הכין הקב"ה כלי מות. לדלקים – לרודפים כמו כי דלקת אחרי (בראשית לא) וכן פירושו חליו להרוג את הרשעים הדולקים את האלוקים יפעל הקב"ה ויזמינם להמיתם, כל דליקה לשון רדיפה היא:

(טו) יחבל – לשון הריון ולדה כמו (שיר ח) שמה חבלתך אמר. והרה עמל וילד שקר – כל מה שהוא מוליד ויגע הכל משקר בו שאינו מתקיים בידו מתלא אמר כל מה דשקרא מוליד פחתא נסבא:
 (יח) אודה ה' כצדקו – כשילדיק הדין הגמור לשפוט הרשעים כרשעם:

משנה – תרומות פרק ה'

(א) סָאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנִּפְלְהָ לְפָחוֹת מִמֵּאָה חֲלִין, אוּלְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן, אוּלְמַעֲשֵׂר שְׁנִי, אוּלְהַקְדָּשׁ, בֵּין טְמֵאִין בֵּין טְהוֹרִים, יִרְקְבוּ. וְאִם טְהוֹרָה הָיְתָה אוֹתָהּ הַסָּאָה, יִמְכְּרוּ לַבְּהֵנִים בְּדָמֵי תְּרוּמָה, חוּץ מִדָּמֵי אוֹתָהּ סָאָה. וְאִם לְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן נִפְלְהָ, יִקְרָא שֵׁם לְתְּרוּמַת מַעֲשֵׂר. וְאִם לְמַעֲשֵׂר שְׁנִי אוּלְהַקְדָּשׁ נִפְלְהָ, הָרִי אֵלָיו יִפְדּוּ. וְאִם טְמֵאִים הָיוּ אוֹתָן הַחֲלִין, יֵאָכְלוּ נְקוּדִים אוּלְקִלּוֹת, אוּלְיֹשׁוֹ בְּמֵי פְרוֹת, אוּלְיִתְחַלְקוּ לְעֵסוֹת, כִּדִּי שְׂלֵא יִהְיֶה בְּמִקּוֹם אֶחָד בְּבִיּעָה:

– וגם החולין טהורים: ימכרו לכהנים דמי תרומה – שדמיה פחותים, לפי שאין לה ארכלים מרובים וגם אם נטמאת לא חזיא לאכילה:

חוץ מדמי אותה סאה – שצריך ליתנה לכהן: ואם למעשר ראשון – טהור שלא נטלה ממנו תרומת מעשר נפלה. יבקש מן הלוי שיחליפם לו בחולין. ויעשם הלוי תרומת מעשר על

רע"ב – (א) סאה תרומה טמאה שנפלה לפחות ממאה חולין – דתרומה טמאה נמי עולה באחת ומאה: ירקבו – דאי אפשר לכהן לאכלה משום תרומה טמאה. והא דלא תנן ילקו, משום דחיישינן דלמא אדמלליק להו אחא צהו לידי תקלה ואתו למיכל מנייהו משום דדמוע קיל להו לאינשי ולא מזדהרי ביה כולי האי: ואם טהורה היתה אותה סאה

חק לישראל – פרשת שופטים יום א'

מכזיבה ככל עיסה ועיסה, לאוכל שהוא פחות מכזיבה אינו מקבל טומאת אוכלים ואינו מטמא טומאת אוכלים. ואי קשיא מאי שנא מסאה תרומה טמאה שנפלה בחולין טהורים לאמרינן ירקבו משום לעושה הכל תרומה ונחשב כתרומה טמאה טהורה שנתערבו, ואם כן תרומה טהורה וחולין טמאים נמי שנתערבו יחשבו כתרומה טהורה וטמאה שנתערבו ויהיו אסורים באכילה. ויש לומר דלא דמי, דלעיל הגך חולין נשו כתרומה ליאסר לזרים מכח תרומה טמאה הלכך לכהנים נמי אסירי כדין תרומה טמאה, אבל הגך חולין דהכא אין נעשים תרומה אלא מכח תרומה טהורה הלכך שריין לכהנים כתרומה טהורה:

(ב) סָאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנִּפְלָה לְתוֹךְ מֵאָה חֲלִין טְהוֹרִין, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, תְּרוֹם וְתִשְׂרֵף, שְׂאֵנִי אוֹמֵר, סָאָה שֶׁנִּפְלָה הִיא סָאָה שֶׁעָלְתָה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, תַּעֲלֶה וְתֵאָכֵל נְקוּדִים אוֹ קְלִיּוֹת, אוֹ תְלוֹשׁ בְּמֵי פְרוֹת, אוֹ תִתְחַלֵּק לְעִסוֹת, כְּדִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּמִקוֹם אֶחָד בְּבִיעָה:

ותאכל, כך הטמאה תירוס ותשרף. והאי תשרף דומיא דתקבז שאסור ליהנות ממנה בשעה ששורפה לאי שרית ליה ליהנות ממנה אחי למיכלא דכבור שהיא מותרת על ידי ציטול: תעלה ותאכל נקודים – ציובז כוליה כדפרשנין לעיל). והלכה כחכמים:

(ג) סָאָה תְּרוּמָה טְהוֹרָה שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה חֲלִין טְמֵאִין, תַּעֲלֶה וְתֵאָכֵל נְקוּדִים אוֹ קְלִיּוֹת, אוֹ תְלוֹשׁ בְּמֵי פְרוֹת, אוֹ תִתְחַלֵּק לְעִסוֹת, כְּדִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּמִקוֹם אֶחָד בְּבִיעָה:

כשמגביהה פס תרומה עליה וחזרת לשמה הראשון. אבל הכא דטהורה נפלה אף על פי שהחולין היו טמאים כשמגביהה חזרה לשם תרומה טהורה כמו שהיתה:

(ד) סָאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה סָאָה תְּרוּמָה טְהוֹרָה, בֵּית שְׂמַאי אוֹסְרִים, וּבֵית הַלֵּל מַתְרִין. אָמְרוּ בֵּית הַלֵּל לְבֵית שְׂמַאי, הוֹאִיל וּטְהוֹרָה אֲסוּרָה לְזָרִים וּטְמֵאָה אֲסוּרָה לְכֹהֲנִים, מֵה טְהוֹרָה עוֹלָה, אִף טְמֵאָה תַּעֲלֶה. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׂמַאי לֹא, אִם הֵעֵלוּ הַחֲלִין הַקְּלִין הַמְתְּרִין לְזָרִים, אֵת הַטְּהוֹרָה, תַּעֲלֶה תְּרוּמָה הַחֲמוּרָה הָאֲסוּרָה לְזָרִים, אֵת הַטְּמֵאָה. לְאַחַר שְׁהוֹדוּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, תְּרוֹם וְתִשְׂרֵף. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, אֲבָדָה בְּמַעוֹטָה:

טבלו: ואם למעשר שני והקדש טהורים נפלה – יפדו, ויאכל דמי המעשר בירושלים, והדמוע ימכר לכהנים דמי תרומה חוץ מדמי אותה סאה: ואם טמאים היו – החולין והמעשר ראשון שנפלה בהן תרומה טהורה, דהשתא לא מלי למעבדינהו תרומת מעשר על מקום אחר, מפריש עליו תרומת מעשר וימכרו לכהנים ויאכלום הכהנים ניקודים, פירוש ציובז כמו יבז היה נקודים (והושע טו): או קליות – כי היכי דלא תתכשר התרומה הטהורה שיש בה, לקבל טומאה, דכל אוכל שלא עליו משקה משצעה משקים אינו מוכשר לקבל טומאה: או ילושו דמי פירות – כגון מי תותים ורמונים דלא מכשרי: או יחלקום לעיסות – שיתן פחות

רע"ב – (ג) סאה תרומה טמאה שנפלה למאה חולין טהורים – והשתא התרומה עולה באחד ומאה ולא נעשה הכל מדומע, והחולין טהורים לא הוכשרו לקבל טומאה ולא טימאתן התרומה טמאה: תירוס ותשרף – כשם שאם היתה תרומה טהורה תעלה

רע"ב – (ג) תעלה ותאכל – כהא מודה רבי אליעזר דאף אותה סאה נאכלת, משום דלעיל תרומה טמאה נפלה אף על פי שנתצטלה בחולין טהורים מכל מקום

חק לישראל – פרשת שופטים יום א'

עולה, טמאה שהיא בעשה אלל כהן לא כל שכן, וחזרו בית שמאי להורות כדברי בית הלל: תירום ותשרף – והשאר מותר: אבדה דמעוטה – כיון דהכל תרומה ואין כאן גזל השבט אפילו לתרום אין לריד. והלכה כחכמים:

(ה) סָאָה תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה, הַגְּבִיָּה וְנִפְלָה לְמִקּוּם אַחֵר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, מִדְּמַעַת בְּתְרוּמָה וְדָאֵי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, אֵינָה מִדְּמַעַת אֶלְאָ לְפִי חֻשְׁבוֹן:

– והסאה שהגביה אין זה אלא חלק אחד ממאה תרומה והשאר חולין:

(ו) סָאָה תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לְפָחוֹת מֵמֵאָה וְנִדְמָעוּ, וְנִפְלָה מִן הַמִּדְּמַעַת לְמִקּוּם אַחֵר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, מִדְּמַעַת בְּתְרוּמָה וְדָאֵי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, אֵין הַמִּדְּמַעַת מִדְּמַעַת אֶלְאָ לְפִי חֻשְׁבוֹן, וְאֵין הַמִּים שֶׁאוֹבִים פּוֹסְלִים אֶת הַמִּקְוָה אֶלְאָ לְפִי חֻשְׁבוֹן:

כירוף החולין המדומעין: ואין מים שאובים פוסלים את המקוה אלא לפי חשבון – מקוה שיש בו עשרים ואחד סאים מי גשמים, ממלא בכתף תשע עשרה סאים ופותקו למקוה דרך המשכה והן טהורין, ואף על גב דלשקה לוגין מים שאובים פוסלים את המקוה, השאיבה כשרה כשהיא דרך המשכה והיה שם רוב שיעור המקוה שהם עשרים ואחד סאים מי גשמים והיינו לפי חשבון, לאין השאובים פוסלין המקוה כשהיא דרך המשכה אלא אם כן הם עשרים [סאים] מים שאובים שאין שם רוב שיעור מקוה ממי גשמים והלכה כחכמים:

(ז) סָאָה תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה, הַגְּבִיָּה וְנִפְלָה אַחֶרֶת, הַגְּבִיָּה וְנִפְלָה אַחֶרֶת, הֲרִי זֶה מוֹתֶרֶת, עַד שֶׁתִּרְבֶּה תְּרוּמָה עַל הַחֲלִין:

שיפלו שם חמשים ואחד של תרומה אבל מחלה על מחלה שרי:

(ח) סָאָה תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַגְּבִיָּה עַד שֶׁנִּפְלָה אַחֶרֶת, הֲרִי זֶה אֶסוּרָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן, מִתִּיר:

נודע לו נפילה ראשונה עד שנפלה שניה מודה ר"ש דכמאן דנפלו צבת אחת למי, כי פליגי, היכא דנודע לו צנתיים ולא הספיק

רע"ב – (7) בית שמאי אוסרים – לסברי תרומה טמאה שנתערבה בטוהרה אינה עולה בלאחד ומאה כדמפרש טעמא לקמן: לאחר שהודו בית שמאי לדברי בית הלל – משום דהקשו להם בית הלל לבית שמאי ומה תרומה טוהרה שהיא צמיחה אלל הזרים

רע"ב – (ה) כתרומה ודאי – רבי אליעזר לטעמיה דאמר שאני אומר סאה שנפלה היא סאה שעלתה: אינה מדמעת אלל לפי חשבון

רע"ב – (ו) אין המדומע מדמע אלל לפי חשבון – לפי מה שיש תרומה בסאה זו של דמוע צעינן מאה מן החולין, ולא צעינן מאה סאין כנגד כל אותה סאה של דמוע, שאינה נחשבת כולה תרומה לאסור חולין שניים: ואין המחומצ מחמצ אלל לפי חשבון – עיסה של חולין שנתחמצה בשאור תרומה הרי כולה אסורה לזרים ואם נפל מאותה עיסה לתוך עיסה אחרת של חולין וחמתה אינה אוסרת אלל לפי חשבון שאור של תרומה שמעורב בה. ולא מחסר אחרונה אלל אם כן נפל מן הראשונה שיעור גדול כל כך שיש בשאור של תרומה המעורב בה כדי לחמצ האחרונה בלא

רע"ב – (ז) הגביה – כדין תרומה שעולה בלאחד ומאה: הרי זו מותרת – ולריך להרים: עד שתרבה תרומה על החולין – דהיינו עד

רע"ב – (ח) עד שנפלה אחרת – סאה אחרת של תרומה: הרי זו אסורה – דכמו שנפלו צבת אחת למי: ור"ש מתיר – כשלא

חק לישראל – פרשת שופטים יום א'

להרים עד שנפלה אחרת, רבי שמעון סבר כיון דעומד להרים, כמורס דמי, ואזלא לטאמיה דאית ליה דעלמא כל העומד ליזרק

(ט) סָאָה תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לְמִאָּה, וְטָחֲנָן וּפְחָתוּ, בְּשֵׁם שֶׁפָּחַתוּ הַחֲלִין, כֶּךָ פָּחַתָּה הַתְּרוּמָה, וּמִתֵּר. סָאָה תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לְפָחוֹת מִמִּאָּה, וְטָחֲנָן וְהוֹתִירוּ, בְּשֵׁם שֶׁהוֹתִירוּ הַחֲלִין, כֶּךָ הוֹתִירָה הַתְּרוּמָה, וְאָסוּר. אִם יָדוּעַ שֶׁהַחֲטִים שֶׁל חֲלִין יָפוֹת מִשָּׁל תְּרוּמָה, מִתֵּר. סָאָה תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לְפָחוֹת מִמִּאָּה, וְאַחַר כֵּן נִפְלוּ שֵׁם חֲלִין, אִם שׁוּגְג, מִתֵּר. וְאִם מְזִיד, אָסוּר:

רע"ב – (ט) וטחנן – כולן צבת אחת: ומתרו – לא אמרינן חולין פחתו ולא התרומה ואין כאן מאה ואחד ואסור: ואם ידוע שהחטים של חולין יפות משל תרומה מותר – דשל חולין הותירו ושל תרומה לא הותירו ויש כאן אחד ומאה, ואף על גב

דמעיקרא נאסרו חזרו והותרו בטחינה, ואפילו לכתחילה יכול לטחון כדי להתיר: ואם מזיד אסור – קנסוהו רבנן לפי שביטל איסור לכתחילה והוא הדין לכל איסורים שבתורה שביטלן במזיד שהן אסורים:

גמרא – ברכות דף נה' ע"א

ואמר רב יהודה שלשה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם מי שנותנין לו ספר תורה לקרות ואינו קורא כוס של ברכה לברך ואינו מברך והמנהיג עצמו ברבנות ספר תורה לקרות ואינו קורא דכתיב כי הוא חייך ואורך ימיך כוס של ברכה לברך ואינו מברך דכתיב ואברכה מברכך והמנהיג עצמו ברבנות דאמר רבי חמא בר חנינא מפני מה מת יוסף קודם לאחיו מפני שהנהיג עצמו ברבנות: ואמר רב יהודה אמר רב שלשה צריכים רחמים מלך טוב שנה טובה וחלום טוב מלך טוב דכתיב פלגי מים לב מלך ביד ה' שנה טובה דכתיב תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה חלום טוב דכתיב ותחלימני (ותחייני) [והחייני]: אמר רבי יוחנן שלשה דברים מכריז עליהם הקדוש ברוך הוא בעצמו ואלו הן רעב ושובע ופרנס טוב רעב דכתיב כי קרא ה' לרעב וגו' שובע דכתיב וקראתי אל הדגן והרביתי אותו פרנס טוב דכתיב (ויאמר) [וידבר] ה' אל משה לאמר ראה קראתי בשם בצלאל וגו' אמר רבי יצחק אין מעמידין פרנס על העבוד אלא אם כן נמלכים בעבוד שנאמר דאו קרא ה' בשם בצלאל אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה משה הגון עליך בצלאל אמר לו רבוננו של עולם אם לפניך הגון לפני לא כל שכן אמר לו אף על פי כן לך אמור להם הלך ואמר להם לישראל הגון עליכם בצלאל אמרו לו אם לפני הקדוש ברוך הוא ולפניך הוא הגון לפנינו לא כל שכן:

חק לישראל – פרשת שופטים יום א'

רש"י על הגמרא

ואזכרה מזכריך – והמזכך ברכת המזון
 מזכך לזעל הבית: יוסף מת קודם לאחיו –
 לכתוב וימת יוסף וכל אחיו (שמות א'):
 כריכים רחמים – כריכים לזקק רחמים
 שיבואו, לפי שהם בידו של הקדוש ברוך הוא,
 ואין להם נשות לזא אלא ברכות: ראה
 קראתי נפש – ראה משמע היש בלכך תן
 עניך בזכר:

זוהר – פנחס דף רמ' ע"א

עו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי וגו'. כתיב (שמואל א טו)
 החפץ ליי בעולות וזבחים בשמוע בקול יי וגו'. לית רעותא דקודשא בריך
 הוא, דיחוב בר נש, ועל חוביה יקריב קרבן. אלא קרבן דאיהו בלי חובה,
 דא איהו קרבן שלים, ואקרי שלמים, וקרבן תמיד אוף הכי, ואף על גב
 דמכפר על חובין:

רבי אבא פתח, (תהלים נא) זבחי אלהים רוח נשברה וגו'. האי קרא אוקמוה,
 דרעותא דקודשא בריך הוא, לא אתרעי בקרבן דבר נש על חובוי, אלא רוח
 נשברה. ובני נשא לא ידעי מאי קאמרי, והכי שמענא מבוצינא קדישא,
 דכד אתי בר נש לאסתאבא בחובוי, אמשיך עליה רוח, מסטרדא דמסאבא,
 ואתגאי על בר נש, ושליט עליה לכל רעותא. והוא סטרדא מסאבא,
 אתגבר בחיליה ואתתקף, ושליט עליה לרעותיה. אתי בר נש ושליט עליה
 לאתדפאה, מדפאין ליה:

בזמנא דהוה בי מקדשא קיים, אקריב קרבניה, כל בפרה דיליה תלויא
 עליה, עד דאתחרט, ותבר להווא רוח מגו גאותא דיליה, ומאיך ליה. ודא
 הוא תבירו, דהווא דרגא דמסאבא. וכד אתבר ההוא רוח מסאבא, וקריב
 קרבניה, דא איהו דאתקבל ברעוא פדקא יאות:

ואי לא אתבר ההוא רוח, לאו קרבניה פלום, ולכלפי אתמסר, דהא קרבנא
 דא לאו דקודשא בריך הוא, אלא מכלפי. ובגין כך זבחי אלהים פדקא
 יאות, הוא רוח נשברה, דיתבר ההוא רוחא מסאבא, ולא ישלוט. ועל דא
 מאן דיתבר ליה פדקא יאות, עליה פתיב, (תהלים עח) רוח הולך ולא ישוב.
 ליהוי ההוא גברא באבטחותא, דלא יתוב לגביה לעלמין. הדא הוא דכתיב,
 ולא ישוב. לב נשבר ונדפה, ההוא גברא דלא אתגאי, ולא אתענג בענוגין
 דעלמא, אלהים לא תבזה, ביקרא איהו לגביה:

הלכה – הרמב"ם הלכות ברכות פרק ב'

(יב) שכח ולא הזכיר בשבת או ביום טוב קדושת היום אם נזכר קודם שיתחיל בברכה
 רביעית בשבת אומר ברוך יי אשר נתן מנוחה לעמו ישראל לאות ולברית קדש ברוך

חק לישראל – פרשת שופטים יום א'

אתה יי' מקדש השבת ביום טוב אומר ברוך אשר נתן ימים טובים לעמו ישראל לששון ולשמחה ברוך אתה יי' מקדש ישראל והזמנים ומתחיל בברכת רביעית וגומר ואם נזכר אחר שהתחיל בברכה רביעית פוסק וחוזר לראש שהוא ברכת הזון:
 (יג) בראשי חדשים שכח ולא אמר יעלה ויבא אם נזכר קודם שיתחיל ברכה רביעית אומר ברוך אשר נתן ראשי חדשים לעמו ישראל לזכרון ואינו חותם בה ומתחיל בברכה רביעית וגומר ואם נזכר אחר שהתחיל בברכה רביעית גומר אותה ואינו חוזר וכן בחולו של מועד ובחנוכה ובפורים שכח ולא הזכיר הענין בברכת המזון אינו חוזר:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה
 בת שמואלה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.